

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/100/2024
Identifikačné číslo spisu: 6321201133
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6321201133.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členov senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a JUDr. Alexandry Hanusovej v spore žalobcu T. W., narodeného XX.. XXXX, Q., F. C. M. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Andrejom Cifrom, advokátom, so sídlom J. Kráľa 5/A, Lučenec, proti žalovanej Všeobecná úverová banka, a.s. so sídlom Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31320155, zastúpenej Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Poprad, Námestie svätého Egídia 40/93, IČO: 44250029, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. BR-6Csp/52/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2023 sp. zn. 13CoCsp/28/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Brezno (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. marca 2022 č.k. 6Csp/52/2021-320 v spojení s opravným uznesením z 26. mája 2022 č.k. 6Csp/52/2021-358 určil, že spotrebiteľský úver, poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 520170331 zo dňa 21. 12. 2017, uzavretej medzi žalobcom a spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s. Hlavné námestie 12, Kežmarok, je bezúročný a bez poplatkov (I. výrok). Zároveň o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania (II. výrok).

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že v prípade Zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 21. 12. 2017 a kúpnej zmluvy k motorovému vozidlu zo dňa 21. 12. 2017 ide o vzájomne závislé zmluvy. Neuznal argument žalovaného o tom, že poskytovateľ úveru neovplyvňoval a ani nemohol ovplyvniť úverom financovaný predmet, resp. jeho jednotlivé položky. Z vykonaného dokazovania vyplynula skutočnosť,

že v prípade predmetu financovania „B“ nešlo o individuálne dojednané zmluvné podmienky a bolo namieste posudzovať ich neprijateľnosť, najmä z hľadiska benefitov aké s ohľadom na ich cenu mali poskytovať žalobcovi ako spotrebiteľovi. V prípade oboch poistiek, žalobca o tieto nemal záujem, z minulosti ani nemal dobrú skúsenosť s uplatnením akýchkoľvek nárokov z poistenia Carlif Garancia. Cena týchto poistných produktov 500 eur a 1 101 eur bola od žalobcu ako spotrebiteľa požadovaná bez toho, aby za to dostal primeranú protihodnotu. Takéto služby poskytnuté dodávateľom nesledovali v prevažnej miere záujmy spotrebiteľa, ale naopak ekonomické záujmy poskytovateľa služby (predajcu áut, ktorý za províziu finančnú službu sprostredkoval aj pre samotnú poisťovaciu spoločnosť). Pri doplnkovom zákazníckom servise prvoinštančný súd konštatoval, že cena za uvedené služby bola zjavne neprimeraná. Aj v tomto prípade dochádzalo k vytvoreniu značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa. Postup žalovanej strany, ktorá znížila kúpnu cenu v rovnakej hodnote ako jedno z poistení, celkom zrejme predstavoval postup v rozpore so zákonom. Dojednanie, ktoré bolo výsledkom takéhoto postupu, nemohlo byť považované za platne urobený právny úkon (§ 39 Občianskeho zákonníka). Dostatočný férový postup zo strany dodávateľa služieb či predajcu by mal byť konštatovaný len v tom prípade, ak by preukázateľne spotrebiteľovi jednak poskytol dostatok informácií k jednotlivým položkám ponúkaných produktov či služieb a zároveň mu poskytol dostatočný priestor a čas na rozhodnutie sa o tom, či ponúkaný produkt, či službu chce alebo nechce. V tomto prípade bolo možné konštatovať, že takýto postup zo strany právneho predchodcu žalovaného preukázaný v konaní nebol. Následkom neplatne dojednaných zmluvných podmienok v časti o predmete financovania „B“ v Zmluve o spotrebiteľskom úvere v celkovej sume 2 060 eur bolo to, že celková výška úveru bola v skutočnosti 7 699 eur, rozdiel medzi pôvodnou deklarovanou cenou 13 299 eur a akontáciou v dôsledku odpredaja svojho pôvodného motorového vozidla vo výške 5 600 eur. Dojednanie o zľave 1 101 eur v súvislosti s navýšením ceny o predmet financovania K. Y. vo výške 1 101 eur bolo nutné považovať za neplatné v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. V zmluve o spotrebiteľskom úvere bola celková výška spotrebiteľského úveru uvedená v sume 8.658,- Eur s vypočítanou RPMN 15,16 %. Tieto údaje boli nesprávne, a to v neprospech spotrebiteľa, nie však preto, že by navodzovali dojem lacnejšieho úveru, ale navyšovali sumu poskytovaných finančných prostriedkov na kúpu osobného motorového vozidla o tzv. predmet financovania „B“, ktorý však nebol v tomto prípade so žalobcom ako spotrebiteľom dojednaný platne. Dôsledkom tejto obsahovej vady zmluvy bola v zmysle § 11 ods. 1 písm. b), d) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zák. č. 129/2010 Z. z.“, „zákon o spotrebiteľských úveroch“ alebo „ZoSÚ“) bezpoplatkovosť a bezúročnosť poskytnutého úveru. Na základe uvedeného súd prvej inštancie považoval žalobu za dôvodnú, a preto jej vyhovel.

1.2. Pri druhom dôvode bezúročnosti a bezpoplatkovosti (skúmanie bonity dlžníka) súd prvej inštancie žalobcovi za pravdu nedal. Výrok súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti predmetného úveru poskytuje pre obe strany sporu dostatočný základ pre urovanie vzájomných vzťahov aj pre uspokojenie ich nárokov, a to bez ohľadu na to, aké je stanovisko niektozrej zo strán k takýmto nárokom v súčasnosti.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 13CoCsp/28/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku, ktorým určil, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov (I. výrok) potvrdil a v závislom výroku o trovách konania (II. výrok) ho zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2.1. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Podľa názoru odvolacieho súdu pri hodnotení konkrétnych okolností prípadu sa javí nesporne preukázanou vzájomná závislosť oboch zmlúv, keďže vznik Zmluvy o spotrebiteľskom úvere je priamo podmienený skutkovou súvislosťou s uzavretím zmluvy o kúpe motorového vozidla a priamo rieši financovanie kúpnej ceny

tohto tovaru. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že vôľou žalobcu bolo financovať úverom jedine zvyšok kúpnej ceny motorového vozidla, pričom žalobca nemal reálne záujem o vedľajšie doplnkové produkty v Zmluve o spotrebiteľskom úvere vo výške 2 060 eur s tým, že doplnkové služby medzi zmluvnými stranami neboli individuálne dojednané, keďže žalobca nemohol ovplyvniť ich obsah a boli žalobcovi „vnútené“ na základe nekalej obchodnej praktiky, a to za účelom „navýšenia“ výšky úveru. Preto súd prvej inštancie správne ustálil, že sa jednalo o neprijateľnú zmluvnú podmienku upravenú v spotrebiteľskej zmluve, ktorá je neplatná (§ 53 ods. 5 OZ). Odvolací súd súhlasil s názorom prvoinštančného súdu, že následkom neplatne dojednaných zmluvných podmienok v časti o predmete financovania „B“ v Zmluve o spotrebiteľskom úvere v celkovej sume 2 060 eur bolo to, že celková výška úveru bola v skutočnosti 7 699 eur, rozdiel medzi pôvodnou deklarovanou cenou 13 299 eur a akontáciou v dôsledku odpredaja pôvodného motorového vozidla žalobcu vo výške 5 600 eur. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne určil, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b), d) ZoSÚ), pretože v Zmluve o spotrebiteľskom úvere bol uvedený nesprávny údaj o celkovej výške úveru a nesprávny údaj o RPMN.

2.2. Odvolací súd zmenu výroku o náhrade trov konania odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nevyjadril, v akom rozsahu je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj len „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, prípadne aj rozsudok súdu prvej inštancie, zrušil a vec vrátil príslušnému súdu na ďalšie konanie, resp. rozhodnutia nižších súdov zmeniť a žalobu zamietnuť.

3.1. Dovolateľka namietala, že súd prvej inštancie sumu poskytnutú na financovanie doplnkového tovaru posúdil výlučne ako náklad úveru, na základe čoho konštatoval nesprávny výpočet RPMN a následnú bezúročnosť, s čím sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil, poukazujúc na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie z 21. apríla 2016 Radlinger a spol. c/a FINWAY. Právnu otázku formulovala nasledovne :

„ Suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru a služieb, ktorý je vo vzťahu k hlavnému predmetu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch nákladom podľa § 2 písm. g) alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l)? Je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu a primeranosť ceny financovaného tovaru alebo služieb?“

3.2. Dovolateľka uviedla, že rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. októbra 2021 sp. zn. 2Cdo/165/2020, ako aj na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie z 21. apríla 2016 Radlinger a spol. c/a FINWAY, v prejednávanej veci nemožno aplikovať. Namietala, že žaloba bola založená na tom, že žalobca síce zmluvy o doplnkovom tovare podpísal, ale nechcel tak urobiť. Nižšie súdy sa však platnosťou zmlúv o doplnkovom tovare vôbec nezaoberali, pričom ako zásadnú predbežnú otázku mali rozhodnúť, či sú zmluvy o doplnkovom tovare platné. Nižšie súdy nesprávne hodnotili poisťnú zmluvu a zmluvu o poskytnutí služieb ako neprijateľné podmienky úverovej zmluvy, pričom ani kúpna zmluva ani poisťná zmluva nie sú súčasťou úverovej zmluvy, ale ide o samostatné zmluvy financované jedným úverom. Zdôraznila, že neprijateľnou môže byť len taká podmienka, ktorá je oddeliteľná od spotrebiteľskej zmluvy tak, že aj po jej oddelení ostane zmluva v platnosti. Hlavný predmet plnenia nemôže byť neprijateľnou podmienkou. Poisťná zmluva nemôže byť neprijateľnou podmienkou úverovej zmluvy. Veriteľ informoval spotrebiteľa o tom, čo a v akej výške je z úveru financované; v zmluve je zrozumiteľne uvedený predmet financovania A a predmet financovania B, nejde o žiadny skrytý tovar, službu, alebo poplatok. Nie je zrejmé, na základe čoho dospeli súdy k názoru, že objednanie ďalšieho tovaru a poistenia bolo podmienkou poskytnutia úveru na kúpu auta. Nižšie súdy dospeli k nesprávnemu rozhodnutiu v neprospech žalovanej aj ohľadom výpočtu RPMN. Inštitút RPMN nemá žiadny iný zmysel než ten, aby spotrebiteľ dokázal porovnať reálnu cenu produktov na finančnom trhu, ide o

vyjadrenie ceny peňazí u konkrétneho poskytovateľa úverov. S poukazom na ustanovenie § 19 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. uviedol, že cena za doplnkový tovar je cena tovaru (príprava vozidla k predaju) a služieb (poistenie). Nákladom spotrebiteľa a súčasne ziskom veriteľa je len rozdiel medzi celkovou sumou, ktorú od veriteľa dostal a celkovou sumou, ktorú mu bol povinný vrátiť. Doplnkový tovar a služby boli financované rovnako ako kúpa auta - poskytnutím istiny úveru. Nákladom úveru je len úrok, ktorým veriteľ túto časť úveru úročí.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu nesúhlasil s argumentáciou žalovanej a navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

6. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom vytýkaná tzv. zmätočnosťná vada (§ 431 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP); v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 CSP je potom dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7. Žalovaná vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd, vychádzajúci z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

8. Žalovaná dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú „spojené nádoby“, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktno len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho podania. Je potrebné brať do úvahy aj dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 09. júna 2020 sp. zn. I. ÚS 336/2019).

11. Konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP]. Dovolací

súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí, nie už tým, pod ktoré písmeno ustanovenia § 421 CSP ju podradí (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/47/2019).

12. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o otázku skutkovú). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine alebo iného predpisu považovaného za súčasť tzv. hmotného práva), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napádané dovolaním (ktoré by pri inom riešení otázky vyznelo inak). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je pritom rozhodujúci subjektívny názor strany sporu/účastníka konania, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Za otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 CSP nemožno považovať ani otázku, ktorá je riešená priamo textom príslušnej právnej normy.

13. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania v CSP (tu pozri napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018 a 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou odvolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku, relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, pretože zákonodarcu túto povinnosť (sformulovať právnu otázku a presvedčiť o jej významnosti) ukladá dovolateľovi.

14. Dovolateľka v danom prípade vymedzila právne otázky, ktoré podľa jej názoru v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené: 1/ či suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa zákona č. 129/2010 Z. z. nákladom podľa § 2 písm. g) alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l) a 2/ či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb.

15. Právna otázka č. 1 bola v čase rozhodovania odvolacieho súdu a najmä podania dovolania už riešená v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/165/2020, na ktoré neskôr nadviazali, napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/322/2020, 7Cdo/31/2022, 4Cdo/93/2022 a 4Cdo/29/2023, aktuálne predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Preto v zmysle vyššie uvedeného výkladu pre záver o prípustnosti dovolania nebolo určujúce subsumovanie prípustnosti podaného dovolania samotnou dovolateľkou pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP [ale pod písm. a); najvyšší súd teda skúmal, či nedošlo k odklonu od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu].

16. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/29/2023 z 27. júna 2023 - ktoré nadviazalo na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené v predchádzajúcom odseku - uviedol, že smernica č. 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere bola do slovenského právneho poriadku prebratá zákonom o spotrebiteľských úveroch.

17. V rozsudku vo veci C-377/14 Radlinger, Radlingerová proti Finway a.s. Súdny dvor Európskej Únie sa okrem iného vyjadril k požiadavkám na náležitosti spotrebiteľských zmlúv a na otázku vnútroštátneho

súdu, akým spôsobom sa má vykladať pojem „celková výška úveru“ obsiahnutý v článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 smernice č. 2008/48 a pojem „výška čerpania“ obsiahnutý v bode I prílohy I tejto smernice - odpovedal, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice č. 2008/48/ES ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V rozhodnutí Súdny dvor EÚ uviedol, že dôsledkom takéhoto postupu, t. j. zahrnutia nákladov spotrebiteľa spojených s úverom do výšky čerpania úveru, je podhodnotenie RPMN, ktorého výpočet závisí od celkovej výšky úveru. Zároveň informácia o celkových nákladoch úveru umožňuje spotrebiteľovi porovnať ponuky úverov a posúdiť rozsah jeho záväzku.

18. Aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., musia byť podľa názoru dovolacieho súdu údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarca chráni spotrebiteľa a naplňa účel sledovaný právnou úpravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany. Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený v zmluve spĺňa podmienky § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., stratilo by toto ustanovenie zmysel. Jednou z obligatórnych náležitostí spotrebiteľskej zmluvy je aj údaj o výške úveru, ktorého definíciu podáva ustanovenie § 2 písm. l) zákona č. 129/2010 Z. z. Spotrebiteľ na základe v zmluve správne uvedených informácií o výške skutočne poskytnutého úveru dostáva jasnú predstavu o celkovej hodnote svojho záväzku, o tom, čo vlastne spláca a akú sumu si skutočne požičal, ako aj o tom, akú má povahu jeho záväzok z hľadiska nákladov s ním spojených. Zároveň nesprávne uvedený údaj môže mať za následok vplyv na správnosť ďalších údajov spotrebiteľskej zmluvy a tiež na samotnú výšku záväzkov spotrebiteľa (výšku splátky, úročenie úverovej sumy). Pokiaľ teda údaje predstavujúce obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy nie sú uvedené v zmluve správne, nemožno hovoriť o splnení povinnosti podľa ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., pričom nesplnenie z neho vyplývajúcej povinnosti zákon striktnie sankcionuje tým, že spotrebiteľský úver sa stáva od počiatku bezúčelový a bez poplatkov [§ 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z.]. V tomto smere teda neexistuje žiadna výnimka a veriteľ sa nemôže zbaviť svojej povinnosti, resp. nemôže konvalidovať nesprávne, či zavádzajúce údaje v zmluve tým, že v nej síce výslovne uvedie, akú čiastku predstavuje náklad, avšak zároveň ho prezentuje ako súčasť poskytnutého úveru, teda aktívum, hoci v skutočnosti ide o náklad spotrebiteľa, a to ani za tej podmienky, že klient súhlasí s okamžitým započítaním nákladu do výšky úveru.

19. V dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o náklad nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o náklady má zároveň aj ten následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj náklad, čím dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Za tohto stavu bol správny záver súdov nižších inštancií, že úverová zmluva neobsahuje správne údaje v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. a rovnako správne uplatnili aj sankciu za porušenie tejto povinnosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) rovnakého zákona.

20. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou možno pokladať za vyriešenú už uznesením najvyššieho súdu z 27. októbra 2021 sp. zn. 2Cdo/165/2020 so záverom, že „z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 684,80 eura bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy, a že zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5 489,20 eura bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere. Z obsahu úverovej zmluvy však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 6 163,20 eura s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný, a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo predmetné motorové vozidlo K. X,X W.. Dovolací súd však konštatuje, že v zmysle § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva jednoznačná

závislosť týchto zmlúv, čo nerozporovali ani súdy nižšej inštancie. Avšak dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v zmysle § 52a ods. 2 OZ je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejmá aj z obsahu dojednaných zmlúv, a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V tomto prípade nekorešpondujúce v dojednanej výške pri kúpnej zmluve - kúpnej ceny (5 489,20 eura) a pri spotrebiteľskom úvere - výška spotrebiteľského úveru (6 163,20 eura). A to bez ohľadu na vystavenú faktúru č. U., ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu K. Y. U. X,X W. vrátane doplnkového zákaznickeho servisu a K. Y.. Dovolací súd tak konštatuje, že uplatnenie § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v úverovej zmluve nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, t. j. 6 174 eur, po odpočítaní zaplatených 684,80 eur v sume 5 489,20 eura a následkom čoho je úverová zmluva bezúročná a bez poplatkov v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zák. č. 129/2010 Z. z.“.

21. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od týchto záverov, pretože nie sú v rozpore s ustanovením § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov. Obdobnou otázkou sa dovolací súd zaoberal aj v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/32/2020, 4Cdo/93/2022 a 7Cdo/31/2022, na ktoré v okolnostiach posudzovanej veci v celosti tiež poukazuje.

22. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vo vzťahu k prvej vymedzenej právnej otázke preto dovolací súd nepovažoval za relevantný z hľadiska dôvodnosti dovolania, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. V časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb, dovolací súd uvádza nasledovné. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

24. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

25. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku žalovanej, a preto sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

26. S takým záverom dovolacieho súdu v skutkovo a právne obdobnej veci (sp. zn. 4Cdo/322/2020) sa stotožnil aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 341/2023, keď konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne nezáviselo od vyriešenia právnej otázky hmotnoprávnej zodpovednosti dodávateľa viazaného spotrebiteľského úveru za kvalitu financovaného úveru alebo služieb (§ 421 ods. 1 CSP). Pre rozhodnutie vo veci samej bolo podstatné ustálenie skutkového stavu, v zmysle ktorého

celková výška spotrebiteľského úveru predstavuje nielen doplnok kúpnej ceny predmetu (samostatné vozidlo), ale aj kúpnu cenu doplnkových služieb. Z tohto skutkového stavu odvolací súd vyvodil právny záver o nesprávnom údaji úverovej zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. g) zákona o spotrebiteľskom úvere, čo predstavuje samostatný dôvod bezúročnosti a bezpoplatkovosti podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľskom úvere. Preto možno súhlasiť s najvyšším súdom, že odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku, a preto sa jej preskúmania nemožno úspešne domáhať v dovolacom konaní. Ak najvyšší súd dovolanie odmietol, konal v súlade s Civilným sporovým poriadkom.

27. Pre úplnosť možno dodať, že obdobne postupuje vo svojej činnosti aj samotný ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

28. Najvyšší súd na uvedenom základe dovolanie žalovanej v časti vymedzenej prvou právnou otázkou ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a v časti týkajúcej sa druhej dovolacej otázky odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

29. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto mu dovolací súd voči žalovanej priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.